

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки

08 листопада 2017 року

Веде засідання перший заступник голови Комітету

ДОМБРОВСЬКИЙ О.Г.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги, шановні члени комітету народні депутати України, запрошені, експерти! У нас члени комітету підходять на засідання, але, враховуючи, що у нас перше питання надзвичайно важливе і актуальне, але яке не потребує голосування або затверджено відповідним кворумом, то є пропозиція розпочати нашу роботу. А колеги наші підійдуть і потім підключаться по ходу нашої роботи.

Я хочу зразу представити, що в роботі засідання Комітету палива енергетики сьогодні приймає участь Янез Копач, керівник секретаріату Енергетичного Співтовариства. І всі ви пам'ятаєте і добре знаєте, що у нас кожен рік, ну, по-перше, це наші стратегічні партнери. По-друге, Україна є членом Європейського Енергетичного Співтовариства з 2010 року. І кожен рік секретаріат Енергетичного Співтовариства готує звіт, де Україна знаходиться в системі координат своїх зобов'язань по угоді, яку ми підписали у 2010 році, наскільки успішно або неуспішно рухаються енергетичні реформи в Україні, в тому числі по відношенню і до інших країн, які є членами Європейського Енергетичного Співтовариства.

Я також хотів би сказати, що в роботі нашого засідання комітету приймають сьогодні участь віце-прем'єр-міністр Володимир Кістіон, який відповідає в українському уряді за блок енергетичних питань. Не тільки за блок енергетичних, але енергетичних, тому що вони дотичні до роботи нашого комітету. І мені дуже приємно, що співпраця між комітетом і енергетичним блоком уряду є достатньо скоординованою, такою, на мій погляд, динамічною і відкритою.

І також у нас в роботі засідання комітету приймає участь заступник міністра палива і енергетики Наталя Бойко, яка відповідає за питання європейської інтеграції, за виконання Міністерством палива енергетики наших таких європейських зобов'язань. І також хотів би представити, що в роботі приймає участь Дмитро Володимирович Вовк, керівник незалежного регулятора НКРЕКП.

Тому що ви знаєте, що три останніх роки в контексті виконання наших зобов'язань і український парламент, і уряд разом з Президентом України виконували степ бай степ ті от такі домашні завдання, які ми на себе взяли, які є дуже важливими з точки зору створення конкурентного демонополізованого ринку енергетичних ресурсів в Україні.

Я про це вже декілька разів говорив, але дозволю собі ще раз сказати. Коли я згадую наші дискусії з нашими європейськими партнерами, в тому числі з паном Янезом, три роки тому, що коли я казав, що всі ключові законопроекти, які потрібні для реформування української енергетичної галузі український парламент і український уряд проголосує і прийме, мені мало хто вірив. Але за ці три роки, які працює Верховна Рада восьмого скликання, ми з вами прийняли Закон про ринок природного газу, який при всіх проблемах, при всіх нюансах почав працювати принаймні в зоні промислового споживання і постачання природного газу і створення прозорих конкурентних правил ринкових, який в принципі відповідає вимогам Третього енергетичного пакету. Я поки що за скобками залишаю проблематику, яка стосується анбандлігу "Нафтогазу", це окрема тема, я думаю, пан Копач сьогодні більше про це скаже.

Я хотів би нагадати, що ми в серйозних фундаментальних дискусіях і політичних, і професійних прийняли Закон про регулятора незалежного. Я хотів би нагадати, що якщо порівняти цей звіт, який сьогодні ми будемо з вами слухати, і той звіт, який ми з вами слухали рік тому, достатньо великий обсяг законодавчих актів було прийнято, принаймні це Закон про ринок електричної енергії. Сьогодні при уряді створений координаційний центр і

по імплементації Закону про ринок електричної енергії і розпочатий величезний обсяг роботи по різних напрямках, для різних стейкхолдерів державних і недержавних, які дають можливість нам, до 1 липня 2019 року, відповідно до прийнятого нами закону, підготуватися до впровадження, ще раз хочу сказати, прозорого, цивілізованого, конкурентного ринку електричної енергії, ключовим елементом якого повинен бути український споживач, а не навпаки, і який повинен мати право вибору саме якісної і саме дешевої послуги.

Крім того, хочу сказати, що за останній рік український парламент прийняв цілий блок законопроектів, які стосуються енергоефективності, Закон про енергоефективність в будівлях, Закон про комерційний облік, Закон про фонд енергоефективності. Сьогодні в парламенті обговорювалися правки до повторного другого читання Закону про житлово-комунальні послуги, завтра ця робота буде продовжена. Тобто мені складно сказати, яка буде оцінка секретаріату, але, відверто кажучи, ми робимо і працюємо, і голосуємо не заради того, щоб нам давали оцінки, а заради того, щоб змінюватися систему української енергетики, робити її більш прозорою, більш конкурентною, більш інноваційною, більш екологічно чистою, тому що завдань і викликів сьогодні дуже багато. У нас є проблеми пов'язані із субсидіями, і з монетизацією субсидій.

Не буду забирати хліб у віце-прем'єр-міністра, який прийшов із засідання уряду, який зараз скаже про ті останні рішення, які прийняв український уряд. Але, відверто кажучи, для мене це такий, знаєте, системний координаційний сьогодні дедлайн, де ми чітко повинні зрозуміти в якій точці реформаторського простору знаходиться сьогодні Україна, що правильно зробив український парламент, що правильно зробив український уряд і що ми не зробили ще для того, щоб люди відчували, що в країні ситуація змінюється на краще, в тому числі або в першу чергу, в енергетичній політиці, з точки зору створення нормального інвестиційного клімату. Тому що стан, буквально останній комент, ви знаєте, що стан, в

якому знаходяться основні фонди, промислові, індустріальні і в тому числі енергетичні, вони достатньо морально і фізично застарілі, і це потребує колосально великих інвестицій.

Всередині країни таких величезних інвестицій немає, ми повинні відкривати наш ринок для зовнішніх інвесторів. Відкрити його можна тільки тоді, коли будуть зрозумілі, прозорі правила гри, які б відповідали європейським стандартам і європейським директивам, тому що Україна і ми, як український парламент, ратифікували Угоду про асоціацію з Європейським Союзом. Тому таке у нас сьогодні таке завдання, дати оцінку тому, що ми зробили, поставити перед Комітетом палива і енергетики, перед українським парламентом в частині енергетичних законопроектів ті нові завдання, які у нас повинні бути поставлені на фактично на слідуєчий такий парламентський рік.

І на цій ноті дозволяйте запросити до слова віце-прем'єр-міністра Володимира Кістіона.

КІСТІОН В.Є. Дуже дякую.

Шановний Олександр Георгійович...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прийдуть всі, нам же проголосувати треба буде. Я дуже вибачаюсь, є заступник... Олена, я дуже вибачаюсь, у нас також приймає участь в роботі комітету Зеркаль Олена, заступник міністра закордонних справ. Ще раз, Олена, вибачаюсь, що я ...

Я просто не звик, що Міністерство закордонних справ приймає участь в засіданні нашого комітету.

КІСТІОН В.Є. Доброго дня, шановні колеги, шановні народні депутати, шановний Олександр Георгійович, шановний пан Копач. Я напевно повторюсь, але раз хотів би, шановні присутні, закцентувати нашу з вами

увагу, що Україна вже більше шести років є членом Європейського Енергетичного Співтовариства.

Також хотів би сказати, що за цей період зроблено досить добра робота, особливо протягом останнього часу і народними депутатами, і урядом, при підтримці наших європейських партнерів ми практично схвалили, розробили та схвалили відповідне законодавства в плані імплементації виконання відповідних європейських директив Європейського Союзу.

Як вже говорилося, безпосередньо головою комітету, що цим скликанням народних депутатів ухвалений Закон про ринок природного газу. Цим скликанням народних депутатів ухвалений Закон про ринок електричної енергії, цим скликанням народних депутатів ухвалений Закон про регулятор.

Також я хотів би сказати, що в рамках імплементації первинного законодавства на сьогоднішній день, практично в рамках імплементації Закону про ринок природного газу розроблено і практично імplementовано вторинне законодавство. Якщо говорити і оцінювати ту позицію в системі координат, де Україна знаходиться в плані формування ринку природного газу, то я б хотів сказати, що показники досить непогані, це по оцінці наших європейських партнерів. У нас залишилося, дійсно, ще домашні завдання не просте, але, я впевнений, що ми з ним справимося, це питання анбандлінгу, тобто від'єднання, питання транспорту від загальних завдань, якими на сьогоднішній день займається наша національна компанія. Також я хотів би сказати, що на даний час ми працюємо спільно з комітетом, спільно з координаційним центром, який утворено рішення уряду в плані імплементації тих завдань, які впливають з Закону про ринок електричної енергії. На сьогоднішній день утворений, як я вже сказав, координаційний центр, сформований відповідний план заходів. Я хотів би сказати, що для імплементації Закону про ринок електричної енергії, принаймні, потрібно розробити і схвалити біля 80 підзаконних нормативних, біля сотні підзаконних нормативних актів, з них біля 80 відсотків це ті завдання, ті

задачі, які вирішуються в рамках повноважень нашого незалежного регулятора.

Також хотів би зауважити і подякувати секретаріату Енергетичного Співтовариства за ту допомогу, за ту роботу, яку вони надають в плані і підготовки законодавства, і в плані підготовки відповідних підзаконних нормативних актів. Ми відчуваємо дієву допомогу в плані розробки відповідних нормативно-правових актів, а це є реальна робота. І тому я абсолютно переконаний, що така співпраця дає відповідний позитив в плані проведення і реалізації тих реформ, які так потрібні Україні. Як сказав Олександр Георгійович, що дійсно нам потрібно, щоб нас оцінювали зі сторони, але ми прекрасно розуміємо, що реформи енергетичного сектору, в першу чергу, потрібні Україні, українським громадянам. І тому ми прикладаємо максимум зусиль для того, щоб ті завдання, ті цілі, які потрібно досягти, були у найкоротший час виконані.

Також сподіваюсь, що на дальнішу плідну співпраці з секретаріатом, і хотів би тільки подякувати пану Копачу за ті результати, які ми спільно маємо на сьогоднішній день. Тому дякую і бажаю всім плідної, ефективної роботи і виконання тих завдань, які стоять на порядку денному, які є актуальні на сьогоднішній день. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Євсейович, дякую.

І дозвольте, шановні колеги, запросити до слова директора секретаріату Європейського Енергетичного Співтовариства пана Янеза Копача для своєї доповіді презентації.

КОПАЧ Я. Доброго дня, пані та панове за запрошення. Радий бути сьогодні тут, ви бачите, зараз перейду на англійську, тому що у мене проблеми з українською.

Отже, якщо ви можете чути мене і стежити за моєю доповіддю. Хочу подякувати за ті всі теплі слова на адресу секретаріату, а також хочу

подякувати за те, що ви приєдналися і прийшли на цю зустріч, яка є дуже високого рівня зустріччю. І вона розпочалась дуже традиційно сьогодні, ми підраховуємо... у нас є... ми регулярно проводимо кожної осені починаючи з 2013 року. І багато чого відбулося з тих пір, 2013 року, не тільки Майдан мав місце, також багато зрушень і змін було в енергетичному секторі і там майдан відбувається постійно, так би мовити, свого роду. І не тільки Енергетичне Співтовариство змінило країну в Україні, а також Україна також змінила це співтовариство, я би так сказав. І у нас є офіс, представництво, у нас працює п'ять колег в Києві в цьому офісі Енергетичного Співтовариства. І ми доволі значною мірою з роботою, особливо, якщо брати до уваги вимір Східного партнерства, який дуже чітко проглядається. І знову ж таки, після того, як Грузія приєдналася до Енергетичного Співтовариства, ми маємо гарний приклад з боку України, разом ми сильніші, як ви знаєте. У енергетичному співтоваристві зараз, оскільки це вже п'ята така презентація, я не буду вдаватися у деталі того чим ми займаємося, що ми робимо, тому що це ви дуже добре знаєте, яким чином можна змінити.

Слайд, будь ласка. Це все, що стосується нашої, нашої правової бази, поля. Ми маємо справу з питанням електроенергетики, газу, клімату, це стосується статистики, інфраструктури, знову ж таки клімату і таке інше. Клімат – це новий вимір, будемо так казати, це чим опікується енергетичне співтовариство, яке було затверджено і прийняте на саміті минулого року, і зараз ми розробляємо нову політику, і стратегію, яким чином займається таким питанням. Це була створена спеціальна група, яка б з питаннями клімату, кліматичних змін, буде співголів двоє,, один з них, колишній Комісар з питань кліматичних змін Європейського Союзу. Я вважаю, що багато з вас знаєте про неї, тому що вона була дуже відома і знаходилася, так би мовити, на передньому фронті, і Остап Семерак є співголовою. І цей вимір, там у нас два співголови, співголовуючі і обидва такі відомі особи будуть обіймати ці посади, які визнані безумовно і в

Україні, ви знаєте, з виступу Семерак, він дуже відомий у цьому відношенні. Цього року ми вже опублікували наш звіт про імплементацію, я коротенько представляю вам, ви більш детально можете ознайомитися з ним на віп-сторінці і бачити адресу цієї сторінки.

І далі. Я намагатимусь підвести підсумки основних ключових моментів в нашому звіті, те, що стосується України. Хочу сказати, що це стосується Третього енергетичного пакету стосовно електроенергії і газу, він зараз вже повністю скомпонований і є частиною законодавства України. І все це питання було включене в те, що стосується газу, це розукрупнення чи відокремлення "Нафтогазу" і електроенергетикиенерго.

І знову таки повертаючись до газу, це таке болюче питання, яке відкритий ринок роздрібного роздрібу, він поки що монополізований облгазами, і має це питання демонополізації цих царин, тих сфер, де ще монополія. Що стосується енергоефективності, безумовно, було прийнято рішення стосовно енергоефективності будівель, будинків. Поки що не все було зроблено, те, щоб повністю відповідати цим вимогам, але робота ведеться.

Далі, імплементація відповідно директиви було доволі успішною. Те, що стосується плану дій зменшення викидів в навколишнє середовище. Знаю, що було прийнято на засіданні Кабінету Міністрів сьогодні, відповідні рішення, але набагато більше треба зробити, що в галузі енергоефективності.

Також комітет прийняв процедури в найбільш відомих випадках, коли не відповідає, скажімо... .. зобов'язання, які занесені в ці угоди, енергетичним співтовариством є єдиний тільки, який не виконується, моя Чорногорія, деякі виконують. Одна країна, одне зобов'язання..... чотири в тому числі Україна і те, що стосується дотримання правил розподілу електроенергії, я говорю зараз про електроенергію. Одне з ...виконано, те, що стосується електричних..... тобто підключень.

Те, що стосується розподілу електроенергії. Міністр Насалик забороняв торгівлю, яка поступає з Чехословаччини і Угорщини. І

знову-таки там ще такі компоненти бурштин, Бурштиновий острів, як його називають. І має відповідати духу паливно-європейського ринку з торгівлею електроенергію поки що не маєм повну відповідність положень директиви відповідної і відсутність регулювання з боку держави у цих питаннях.

Далі. Це, скажем так, загальний аналіз чи обзор, якщо хочете, імплементації, виконання правових питань всіх сторін до угод, договору, договірних сторін. Це доволі гарна картина. Дві країни, які більш відповідають, це Чорногорія та Сербія. Україна, беручи до уваги те, що Україна стала членом енергетичної спільноти набагато пізніше, то все ж таки треба відзначити великий прогрес, який був досягнутий.

Наступний слайд. Це так звані наші показники чи індикатори реалізації, імплементації. Знову таки можете більш конкретно... Ну, оскільки дуже невеличкий шрифт, ви погано бачите. Праворуч там транспонування, скажем показники транспонування. А ліворуч більше стосується реалізації. Бо показники імплементації як ви бачите, що транспонування в багатьох країнах доволі таки гарне. А транспонування... А все ж таки поки що багато залишається бажати в плані реалізації чи імплементація стосовно директиви, скажімо, забезпечення резервних запасів нафти. Поки що там ситуація не дуже гарно виглядає.

Наступний слайд. А зараз, якщо поговорити про різні сектори електричності, скажімо, Закон про ринок електроенергії був прийнятий завдяки в більшості місцевих, я б так сказав, діячів, пана Домбровського, пан Підлісецький мається на увазі. Є перехідний період, як ви знаєте, до 1 липня 2019 року, коли він має розпочати функціонувати вже цей ринок. Ну, це на останній, так би мовити, кінець такого перехідного періоду.

Ще одне. Я вважаю, що потрібно зробити набагато раніше, і що буде дуже корисно для України, це ринок балансу, а не електроенергії. Поки що ніхто не відповідає за питання балансування, "Укренерго". Просто має сплачувати за все. Генератори, скажімо так, не виконують планове

виробництво чи генерацію і як ті хто споживають і споживачі також це не роблять. І необхідно виконувати всі ті положення плану, якщо, і знов-таки повторюю, що поки що це платять енергію і треба, безумовно все робити для того, щоб відповідати цим питанням.

Знов-таки, що стосується вартості, поки що ніхто не виглядає так, щоб хтось цим опікувався. Я за це. Необхідно все реалізувати чи до 1 липня 2019 року. Вимоги стосовно відокремлення "Нафтогаз" має відокремитись, скажемо, стати від операторів систем передачі. І "Укренерго" має відокремитись, у випадку "Укренерго" це буде легше, і Закон про електроенергетичний ринок там все гаразд, але треба внести поправки в п'ять інших законів. Це Закон про Комерційний кодекс і торгівлю, про Кабінет Міністрів, про зобов'язання, про державну власність. Всі ці закони мають трохи бути підправлені для того, щоб реально забезпечити умови до відокремлення "Укренерго". Це поки що не було зроблено "Нафтогазом" у форматі закону, але електроенергія є заручником такої не вирішеної ситуації поки що. Але годинник тікає, як то кажуть, час іде, і "Укренерго" має бути повністю відокремлено, воно має місяці для того, щоби можна було розпочати процедуру А у відношенні до регулятора, ми поки що не можемо це робити, тому що все, що не зроблено в деяких інших законах, і як я говорив, треба деякі закони ще прийняти аби це було реально, можна було це зробити.

Електронні аукціони імпорту та експорту остаточно вже розпочали свою роботу у травні цього року після відповідного обговорення. Але те, що стосується правил транскордонних до потужності поки що не вирішено і не всі опції будуть взяти до уваги. Регульовані ціни, вони все ще застосовуються до регуляторів і компанії розподілу електроенергії, дистриб'юторів. І знову-таки, якщо говорити про великий ланцюг перехресного, те, що стосується відновлювальних джерел енергії, а також ТЕЦ, які працюють на природному газі. А також регульоване постачання. законів, які ще тягнуться від 90-х років. Він ще працює і

невеличка є, скажемо, мається на увазі правило диспетчеризації, як скажемо, яка генерація, яка електроенергія має бути, пройти диспетчеризацію в першу чергу, безумовно, не дешевше. Але нещодавно, десь місяць тому, Україна прийняла рішення стосовно того, що плани тих підприємств, які працюють на антрациті, на антрацитному, а вони не мають диспетчеризуватися, тому що вони не найбільш дешеві, як інші і в інших випадках. Я думаю, що це питання відкрите для цього ринку.

Але існує невеличкий елемент такого ринку в новому законі, який передбачений, так чи інакше був заблокований через прийняття саме цього рішення. І я надіслав листа пану Кістіону і багатьом іншим, але поки що чекаю і досі відповідь на цей лист, чому це відбулося таким чином.

Якщо можна переключити на інший слайд. Я вибачаюсь, уже є.

Пріоритети, які ми вбачаємо. Це розробка і прийняття вторинного законодавства. Пан Кістіон казав, що більше 300 має бути прийнято, розглянуто по..... І деякі з них уже працюють, дещо було прийнято. але інші законодавчі акти, яких більше сотні, які треба прийняти для того, щоб можна було повністю забезпечити прийняття Закону "Про ринок електроенергії". Я думаю, що все відбувається досить гарно, дуже гарно, дійсно. Скажімо, є у нас певний, скажімо, такі гарні ситуації стосовно прийняття Закону "Про ринок газу". Ну знову-таки там більш тривалий перехідний період, це правда. І якщо йдеться про Закон про газовий ринок, там більше півроку, але все-таки інституції більш краще готові. Скажем, а "Укренерго", енергоринок, регулятор – вони всі... вони мають дуже таких обізнаних і високообізнаних, скажімо, персонал, ми працюємо з ними щоденно. І я дуже оптимістично налаштований стосовно того, що імплементація дуже гладенько пройде в майбутньому. Єдиний регулятор, який може прийняти рішення, це... ну скажімо, це буде прийматися рішення навіть кворуму.....невдовзі. Це стосується володіння "Укренерго", я вже про це говорив. І, безумовно, всі інші речі, які мають... ви маєте зробити для того, щоб усунути, скажімо, регульованість цін, відмови від... І, скажімо,

опції на загальні потужності, далі прозабезпечення систем тощо, я не буду вдаватися у подробиці, у деталі.

Далі секретаріат Енергетичного Співробітництва... Співтовариства знаходиться тут, аби допомагати вам. Дуже багато людей працює залучимо ще більше персонал, для того, щоб забезпечити риночного оператора, те, що стосується енергоринку, скажімо. І так, чи інакше ми, дійсно, відчуваємо відповідальними себе для того, щоб допомогти вам дійти до кінця цього шляху, на який ми вас підштовхнули, так чи інакше.

Наступне – це стосується газу. Газ будемо так казати, він дуже часто на передньому плані знаходиться в усіх звітуваннях, а особливо це відбувається на перемовинах і обговорення "Нафтогазу" з Урядом України. Я сказав би так, що для імплементації бракує двох речей – це відокремлення "Нафтогазу. Але відокремлення це не одна дія, там декілька дій і законодавчих дій мається на увазі. Одне – це установлення на нових магістральних газопроводів України, які поки що не не було звіту від наглядових органів, це все відкладається, відкладається це питання.

Одне із них це перегляд чи аналіз активів, які мають бути передані, багато точиться дискусій стосовно цього питання. Те, що стосується передачі, поки що не передається... якщо щось робиться взагалі і так далі. Я знову таки, необхідно більше співробітництва в середині самої країни для того, щоб це все гладенько було реалізовано без перепон. І ці речі не легкі, розробити, великі інтереси за цим всім стоять. Але будемо сподіватися, що ми досягнемо щасливого кінця, кінець кінцем.

І ще, що піддається острій критиці, це відкриття газового ринку, роздрібного газового ринку. Тому що стосується, там іншого ринку так би мовити, тобто оптового ринку, там все гаразд Але на роздрібному газовому ринку існує монополія. Монополія була так званім Законом про зобов'язання державної служби, яка була затверджена урядом. Цей закон потрібний для того, щоб навести величезний шок в лібералізації газового ринку для домівок, для споживачів на місцях. Але

цей... Він передбачає відкладення будь-якої лібералізації на роздрібному газовому ринку.

Облгаз. Ми обговорювали багато це питання з паном Касьяном особисто. І у мене є таке відчуття, що ми погодились і ми маємо розпочати відкривати цей ринок. Також ми пропонували нещодавно і це відбувалось буквально на днях. новий закон стосовно зобов'язань державної служби, співпраця з банком. Першим кроком буде так звана програма визволення газу. Щось таке подібне відбувалось в Італії, вони це не зробили за одну добу, доволі повільно це зробили, все ж таки зробили. Перший крок, принаймні третина того, що газ, який добувається "Укргазвидобуванням", має продаватись на вільному ринку будь кому, хто є гравцем на цьому вільному ринку, а дві третини буде реалізуватись для так званих споживачів, тобто для домівок і для компаній, які забезпечують опалення.

Ну, ще можу сказати, що ми розуміємо, що це буде зроблено одночасно, так би мовити помахом руки, але треба почати. Поки що нічого не почали робити в цьому напрямку, весь час відкладається, відкладається. Міністерство вугільної промисловості вони запропонували новий Закон про зобов'язання з..... служби, але це відкладають до 1 квітня 20121 року. Це не той підхід, який призведе до будь-якого рішення і вирішення цієї проблеми.

І друге питання. Негайно просто потрібні заходи, аби дозволити визволити чи додати, розкрити дані стосовно споживачів стосовно ринку рийтелінгу, тобто роздрібного конкурентам, а інакше не буде взагалі конкурентів. От були якісь спроби з боку окремих осіб змінити постачальника, але вони не могли цього зробити тому що конкуруючий постачальник не мав доступу до цього конкретного споживача безпосередньо так би мовити. І ринок оптовий, він працює дуже гарно, а роздрібний ринок взагалі не працює і нам потрібно разом зробити такий головний, чи дуже важливий крок уперед. Це не дуже легко і, скажемо, це

відокремлення, маємо щось зробити, ми знаємо, і це питання вирішує, яке назвав, працювати над його вирішенням разом.

Я не буду говорити, поки що не говорив про інші пріоритети, деякі з них потребують зміни до існуючого законодавства. Я говорив вже про так званий Закон про чи відокремлення, це низка поправок до декількох законів, які мають бути внесені. Я говорив це у випадку "Укренерго", це ж саме стосується безумовно і "Укртрансгазу" або магістральних проводів України. Ми вже розробили це, підготували проект такого закону, обговорили з міністром, але поки що не досягли кінцевого, остаточного рішення і ми будемо сподіватися, що ми це зробимо. Безумовно, це має бути запропоновано до уваги і розгляду Верховною Радою.

Наступний слайд, будь ласка, він стосується регуляторів. Регулятор в Україні... Спочатку я хотів сказати, що це дійсно, дуже такий сміливий, я би сказав, але іноді також трошки такий не дуже такий хоче здійснювати зміни. І він відчувається такий крок назад стосовно тарифів. Стосовно тарифів, які на основі спроможності і потужності. Буде рішення в березні.

Всі вітання вам. Ви дуже активний регулятор. Я вважаю, якщо я подивлюся на наших таких учасників, ці угоди, то Грузія подібна на той регулятор як в Україні і це дуже добре, тому що регулятор має відрізнитися один від одного. Вони не повинні дотримуватися тільки такої державної політики. У них є своє бачення, своя візія, своє завдання. Регулятор має певні проблеми. Офіційно він незалежний, а інший, коли він щось затверджує і він, дійсно, не отримує деяку підтримку від уряду, тоді він не оприлюднює свої рішення в офіційних газетах, це неприйнятно, звичайно.

З фінансової точки зору він не є зовсім незалежний, тому що Закон про бюджет не був належним чином доповнено, Закон про бюджет. Ті проблеми, які ви всі знаєте, це схема ротації, призначення нових членів регулятора, регулятора. Ми погодилися і регулятор звернувся до нас нещодавно. Я вважаю, це були якісь заходи щодо захисту незалежності. Вони просили нас проаналізувати незалежність. Це такий аудит. Це стосується не

тільки стосовно формальної незалежності, а це форми своєї роботи. І ми це... наразі робота відбувається, і ми, звичайно... Звичайно, буде певна робота, вона ще не закінчується. І вона не закінчиться наступного місяця. Ми продовжимо цю роботу наступного місяця також. Але регулятор є дуже активним... зацікавленою стороною, яким це має бути. Якщо ми перейдемо до відновлених джерел енергії (наступний слайд, будь ласка), одна з директив, які ви повинні дотримуватися, сторони цієї угоди, це Директива про відновлювальні... щодо відновлення джерел, вона буде транспонована в Україні. Є дещо ще, чого потрібно дотримуватися. Це така методика стосовно державної допомоги. Відновлювальні джерела в Україні – це дуже таки щедро. Є дуже високі субсидії. Електроенергія, це 150 євро за мегават за сонячні батареї, сонячні компоненти. В Німеччині на даний момент вони платять 60 євро за мегават/годину. Але Німеччина набагато багатша, ніж Україна. Якщо це продовжуватиметься, буде значною проблемою для українських споживачів. Ось чому вам потрібно пристосувати цю схему підтримки і зробити її дешевшою.

Проблема полягає в тому, що в Україні це в рамках закону, і дуже важко змінити закон у всіх таких країнах. Я не знаю жодної країни, де це було б в рамках закону. В інших законах це передбачено у вторинному законодавстві, підзаконних актах, але в Україні є багато такої недовіри, такі деякі речі, які здійснюються в рамках закону навмисне. Це не дуже практично.

Ми в секретаріаті підготували не тільки для України, а підготували для всіх країн-учасниць такий проект законів, які би пристосували ці схеми підтримки для методик державної допомоги, тому що вони передбачають тендери, що підтримка має ґрунтуватися на такій ринковій, такому Це буде дешевше, а не для тих, які є перші, а ті, хто дешевші, а не ті, хто перші.

Оцей проект закону, ми порадилися і ми порадилися з паном Домбровським, ми все ще розробляємо його, ми отримали його рекомендації,

це ще не завершений цей проект закону і сподіваємося, скоро, незабаром буде він оприлюднений для широкого обговорення, широкого загалу. Дякую дуже пану Домбровському за дуже такий конструктивний підхід. І ті повідомлення, які ви даєте, дякую вам за ці повідомлення, інакше, це було б дуже так затратно для вашого, споживачів електроенергії.

Україна взяла на себе зобов'язання, що вона надаватиме підтримку відновлювальним джерелам енергії, що вона буде мати 11 відсотків, досягти завдання 11 відсотків. В 2020 році почали з 6 відсотків, це не було дуже успішним на цьому шляху, але ми повинні враховувати те, що... Я пропоную це українським органам влади, ви повинні запитати, просити звільнення тому що ви просто не можете виконати це зобов'язання. Це повинно бути офіційно, якимось формально пристосоване до ваших реальностей, до вашого контексту, це можливо, процедура має розпочатися з боку українських органів влади, щоб вони запропонували Енергетичному Співтоваристві, і ми погодимося з багатьма розумінням стосовно конкретної ситуації.

В цьому році рада міністрів, засідання буде в грудні, ми розпочнемо обговорення не тільки стосовно завдання до 2020 року, а почнемо обговорення завдання до 2030 року. Якщо це не буде завершено це обговорення, я вважаю, що це буде завершено тільки в наступному році. Тому що це дуже складне таке завдання. Нещодавно ви затвердили стратегію. Вітаю вас. Я не думав, що це буде так швидко зроблено. Пані Бойко очолювала цей процес, керувала цим процесом. Ця стратегія була дуже амбітною такою. І це заохочує вас, щоб відображати це в ваших обговореннях стосовно завдання 2030 року Енергетичного Співтовариства загалом.

Якщо ми перейдемо до наступного слайду, який стосується енергоефективності. Я вважаю, що більшість з вас знає ще три директиви у сфері енергоефективності, які мають бути транспоновані і упроваджені, одна директива стосовно маркування, яка в основному упроваджена в Україні. Це директива щодо енергоефективності в будівлях. Є проект закону, три рази він

не проходив через Верховну Раду, і було прийнято в червні, але він не відповідає директиві цей закон. Тому що нові існуючі будівлі, вони не є частиною цього закону, але дякуючи Богу, що все щось було запроваджено.

Третій. Це директива про енергоефективність. Це дуже така складна, одне з завдань складна. Ви вже транспонували дві статті цієї директиви. Це закон стосовно комерційного обліку. Це дуже добре. А решта, мало бути транспоновано до 15 жовтня цього року, але це не відбулося.

І я заохочую вас, уряд, щоб розпочати такі міжсервісні консультації, запропонувати Верховній Раді, щоб вона це трансформувала якнайшвидше. Одна з важливих частин цієї директиви стосується також завдань енергоефективності до 2020 року. На даний момент ми в рамках програми і Європейського Союзу стосовно технічної допомоги, ми задіяли команду, яка розраховує, робить розрахунки і просто дасть свій аналіз незабаром.

Пріоритети, які ми всі бачимо у сфері енергоефективності, стосуються затвердження закону, ухвалення Закону про енергоефективність. Затвердження завдань, про які я вже говорив, це належне адаптування Закону про енергоефективність будівель і покращення координування між державними органами. Тут я б хотів бути конкретним. Ми побачимо багато таких проблем, ми бачили багато проблем у цій сфері, у стосунках між державним агентством, між міністерством, а також іншими урядовими організаціями і, звичайно, ми не можемо робити свої судження.

Наступний слайд, будь ласка, він стосується навколишнього середовища, довкілля.

Енергетичне співтовариство має 7 таких директив у сфері довкілля, одна була, дійсно, проблематичною для України, вона не відповідала директиві стосовно впливу на навколишнє середовище. Можливо, це також, тому що це в рамках міністр Семерак, дійсно, запропонував проект закону, який транспонує цю директиву і успішно було це зроблено. Ви пам'ятаєте, що Президент Порошенко наклав вето на цей закон, на Закон щодо оцінки впливу на навколишнє середовище.

Є ще таке незавершене питання, невирішене питання стосовно директиви вмісту сірки у видах палива. У нас також були такі ж деякі випадки стосовно вирішення спорів, але пані Бойко поінформувала мене про те, що пан Насалик оголосив нещодавно, що директива тепер буде відповідати завданням до 2 червня. І сподіваємося, що це так відбудеться. Директива стосовно великих установок спалювання, воно дуже таке проблематичне, тому що воно накладає багато зобов'язань на власників теплових станцій, які працюють на вугіллі, як вони будуть реконструювати їх, особливо компанія ТЕК і "Центренерго", вони мають багато інвестицій здійснювати. І є план, і плани зменшення викидів вони також передбачають такі заходи. Кабінет Міністрів працює над цим і у всіх цих випадках... тобто це призводить до дуже позитивного такого напрямку, веде до позитивного напрямку.

Наступний слайд, будь ласка.

Наступний слайд стосується нафти. Директива стосовно запасів нафти – це якраз те, що... я нічого нового не хотів би сказати. Немає жодної такої правової основи, яка існує, і Україна ще не вирішила, яка концепція... якої концепції дотримуватися. Є дві концепції.

Перша. Це запаси нафти будуть зберігатися в постачальників нафтовими компаніями.

Інша концепція. Буде державна організація, яка володіє запасами нафти.

В залежності від того, яку концепцію ви виберете, закон може бути розроблено дуже швидко, але спочатку має бути прийнято рішення, і це рішення має бути прийнято урядом, якого ще немає цього рішення, я просто вам кажу зараз, що ми п'ятий рік цим займаємося, і ще немає рішення. Я закликаю Україну вирішити це питання якнайшвидше. Тому що створення запасів нафти є дуже важливим для безпеки постачання пального у випадку надзвичайних ситуацій, щоб не було паніки серед людей. Це не так важливо в стосунках з іншими країнами стосовно запровадження ринку електроенергії

закону або Закону про газ. Це важливо для України. Це повинно бути запроваджено, повинно бути вирішено.

Наступний слайд. Наступне, те, що стосується інфраструктури. Дві складові, скажімо, нашого, це регуляція на Кожна договірنا сторона має забезпечити, скажімо, зупинку, так би мовити, підхід для кожного Це означає, що новий інвестор "Укренерго" або "Укртрансгаз", або хтось інший, вони мають отримувати дозволи відповідні стосовно взаємопідключення інтерконекції з нашими країнами, і це є питання стратегічно важливе. І це допомагає скоротити час чи заощадити час для такої інфраструктури, це не було поки що транспоновано законодавством України.

Наступний слайд, це стосується статистики. Я майже нічого не можу сказати, тому ваше статистичне бюро, дійсно, гарно працює. І, будемо казати, став легендою усієї Європи. Через своє, завдяки дуже якісній роботі.

І далі є слайд стосовно клімату. Як я вже казав, одну хвилиночку, про клімат я знову ж таки дуже коротенько торкнувся. Є дещо нові зобов'язання стосовно договірних сторін спільноти, але знову ж таки Україна серед них усіх, оскільки Україна є підписантом протоколу Кіото, так званого додатку "А", вона знаходиться в певній позиції через це. І вона знаходиться серед тих країн, які взяли на себе найбільше зобов'язання в минулому, і безумовно більшість з них проявилися, скажемо, під час наших обговорень, прийняття тих чи інших дій та законів. І можу тільки побажати всього найкращого міністру Семераку та міністерства довкілля України, це все для початку. Я буду дуже радий, якщо ми зможемо розпочати дискусію, обговорення і під час нашого обговорення ми ще більше прояснимо деякі питання.

Ще раз хочу поздоровити вас з вашим досягненням прогресу вами, на певних царинах, іноді ми дуже критично ставимося до цих питань. Я хочу визнати, що за такий невеличкий час декілька років відбулося, було реалізовано багато реформ і перебуваючи в такій, дуже важкій, ситуації, у

стані війни, а також беручи до уваги важку соціально-економічну ситуацію це не легко зробити було. І тому ми безумовно хотіли б допомагати вам ще більше, ми зробимо все залежне від нас в цьому напрямку. Ще раз хочу подякувати за все те, що ви робите, ваш успіх це наш успіх і безумовно я бажаю, аби ми разом, об'єднавши зусилля, досягли успіху, були успішними. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановний пане Копачу, ми вислухали достатньо великий обсяг інформації, яку, відверто кажучи, ще потрібно проаналізувати, структурувати і більш осмислити глибоко. Але, я думаю, що вже є декілька позицій, по яких можна було провести таку попередню дискусію, і по тим діям, які проводить уряд, і по тим рішенням, які приймає уряд. І думаю, що правильно було б дати можливість коментарів пану віце-прем'єр-міністру, потім, пані Наталія, вам. Я думаю, що по регулятору у нас теж є декілька коментарів. Будь ласка.

А потім в кого буде бажання, у моїх колег, народних депутатів або задати запитання, або щось прокоментувати.

КІСТІОН В.Є. Дуже дякую, Олександр Георгійович.

Хотів би насамперед подякувати пан Копачу за таку високу оцінку тих результатів роботи безпосередньо і уряду, і народних депутатів, і експертного середовища в плані реформування енергетичного сектору, реформування енергетичного ринку. І можу запевнити, що ті результати, які ми маємо на поточний час, як то говориться, це тільки початок, ми обов'язково будемо рухатися і напевно з більшою швидкістю, чим мали на сьогоднішній день.

В той же час у вашій доповіді я хотів би зупинитися на декількох позиціях, які ви коментували. Це перше питання, все-таки, напевно, дискримінації в генерації електричної енергії блоків, які працюють на вугілля марки Г. Дійсно, такі напрацювання є і я хотів би проінформувати і

присутніх, що правилами енергоринку, точніше змінами до правил енергоринку займається безпосередньо Рада енергоринку. Це представники генеруючої компанії, дистрибуції і інші

Тобто такі питання обговорювалися і Рада енергоринку прийняла у зв'язку з рядом об'єктивних причин, щоб блоки, які працюють на вугіллі марки А, мали пріоритетність. На сьогоднішній день дане рішення ще знаходиться в роботі, воно потребує погодження, відповідно, і на рівні Антимонопольного комітету і на рівні регулятора. Тобто це ідея, яка на сьогоднішній день не трансформована у відповідний нормативно-правовий документ.

Причини, які підштовхнули, можливо, до опрацювання таких позицій. Хотів би нагадати всім присутнім, що Україна і українська енергетика перебуває протягом останнього, напевне півтора року в досить специфічних умовах. Ні для кого не секрет, що в загальному балансі генерації електричної енергії теплогенерація займає більше 30 відсотків. Якщо подивитися от, в якому форматі і на якому вугіллі працює теплогенерація, то в цілому розподіл відбувається, виглядає в такому форматі. Тобто 70 відсотків генерації до 2017 року працювало на вугіллі марки Г, і 30 відсотків – це вугілля марки А.

Тепер нагадаємо, де знаходиться вугілля марки А, точніше обсяг споживання теплової генерації для, на рік для забезпечення потреби України в електроенергії складають біля 25 мільйонів тонн. Тепер нагадаємо, де знаходиться вугілля марки А, – на невідконтрольній території. З лютого місяця практично ні одної тонни вугілля марки А на контрольовану територію звідти не постачається. Дивимося, де ми можемо взяти потрібний обсяг вугілля марки А, це біля 9 мільйонів тонн, – відповідно по імпорту, по завезенню з Південно-Африканської Республіки, з Сполучених Штатів Америки, можливо, з Австралії.

Оцінюємо наші потужності морських портів, перевантаження. І коли ми оцінили, що загальна потужність морських портів України протягом місяця, це 400 тисяч тонн, а в року є 12 місяців, тобто практично ми можемо

через порти перевалити біля 5, ну, п'яти з половиною мільйонів тонн вугілля марки А. А для забезпечення теплової генерації потрібно 9 – 9 мільйонів тонн.

Що, які рішення були прийняті? Принаймні 3 блоки теплогенерації в "Центренерго" переведені з А на вугілля марки Г. Завершуються роботи по Придніпровці, по ДТЕКу, також 2 блоки. І я думаю, що той обсяг біля 6 мільйонів, ми вкладаємося для потреба теплової генерації. Тому це не лобування чи виключення пріоритетності, це реалії, які складаються в поточному часі, і ми вимушені, можливо, приймати якіто непопулярні, але рішення для того, щоб забезпечити Україну, український народ, тою кількістю електричної енергії, якою потребує держава.

Друге питання, на якому я хотів би зупинитися і прокоментувати позицію уряду, можливо, і деяких моїх колег. Питання лібералізації ринку природного газу. З тими позиціями, які коментував пан Копач, ми абсолютно погоджуємося і практично ми знаходимося на фінальній, вже на фінальному етапі. Що потрібно оперативної і терміново розширити конкуренцію на ринку природного газу. Якщо ми говоримо, що в сегменті бізнесу чи приватного сектора, там ринок працює, то є деякі обмеження, нюанси в плані роботи, повноцінної роботи ринку газу в рамках побутових споживачів.

В чому проблематика? Проблематика, перше, ну, досить не в високих доходах українських громадян. Друге, це досить висока доля чи питома вага субсидіантів, які користуються субсидією і яка оплачується безпосередньо через квілінгові розрахунки, тобто коштами або коштами по спеціальній процедурі, що також обмежує можливості чи бажання входження бізнесу у цей сегмент ринкових взаємовідносин.

Олександр Григорович сьогодні піднімав питання, а що ж з монетизацією. Хочу доповісти вам, що в рамках сьогоднішнього засідання уряд ухвалив рішення, і з 1 січня субсидії будуть монетизовані до виробника відповідної послуги. Це як перший етап. Це дасть можливість суттєво

розширити можливості входження і безпосередньо бізнесу, і приватного сектора на даний майданчик.

Також я би хотів би сказати, що обсяги українського газу, який видобувається безпосередньо "Укргазвидобування", ми погоджуємося, і частину оцих обсягів, напевно, потрібно дати можливість реалізовувати на умовах вільного ринку. При цьому забезпечивши повну потребу безпосередньо побутових споживачів. Я думаю, що це ті позиції, які ми розподіляємо і в найближчий час по яким будуть прийняті рішення.

По нафті скажу, що проблематика для мене нова, але і наскільки я розумію, що в державі Україна є державна компанія "Держрезерв", для якої доведена відповідна номенклатура матеріалів, сировини, яка повинна бути забезпечена для реагування на якісь випадки виникнення надзвичайної ситуації чи реагування ринку для того, щоби це мінімізувати все-таки вплив на пересічного громадянина.

І по відновлювальній енергетиці, дійсно, у нас енергетичні стратегії до 20-го року питома вага це 11 відсотків. Я думаю, що у нас є всі підстави і надії досягти і до 2035-го... *(Шум у залі)* 25-го.

25, да. 25. Це ті завдання, які стоять.

Я погоджуюся також, що ми повинні, напевне, провести відповідні обговорення і вартості відновлювальної енергетики. Але це питання перспективи і потрібно сідати і обговорювати ці питання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пані Наталя, будь ласка.

КАЦЕР-БУЧКОВСЬКА Н.В. Дякую дуже.

Володимир Євсейович вже прокоментував всі найгостріші запитання. Від нас я би, справді, хотіла подякувати ще додатково секретаріату Енергетичного Співтовариства за постійний діалог. По всіх основних реформах ми, дійсно, знаходимося в постійній роботі.

Хотіла би додатково нагадати... ну підкреслити, що зараз ведеться робота двостороння по Закону про анбандлінг, який був запропонований секретаріатом, і зараз обговорюється ще одна чергова редакція. Також, справді, сьогодні було прийнято кілька рішень, які мають позитивний вплив на виконання нами своїх зобов'язань по Енергетичному Співтовариству, зокрема, як було вже сьогодні наголошено, це, справді, уряд прийняв сьогодні Національний план зменшення викидів від великих опалювальних установок. Це така була наша довготривала епопея, яка тривала близько трьох років, нарешті, ми перейдемо вже до впровадження фінансових механізмів.

По сірці, справді, міністр сьогодні підтвердив, по вмісту сірки в видах рідкого палива рішення уряду про зняття перехідного періоду з 1 січня, тому також тут у нас буде позитивна динаміка.

Крім того, я би додатково також хотіла підкреслити, що насправді діалог у нас по відновлювальних він триває. З одного боку, ми розуміємо, що зобов'язання, які були взяті нами, які чітко відображені в енергетичній стратегії про 11 відсотків до 20-го і 25 відсотків до 35-го, вони були доволі амбітними. Зараз ми бачимо досить позитивну динаміку. Справді, на базі комітету, за підтримки Олександра Георгійовича, відбувається обговорення можливості введення аукціонної системи і також того, де уряд, як повинен грамотно далі розвивати питання відновлювальних, "зеленого тарифу". Тому це питання для нас зараз активно дискутується, тому що, дійсно, про аукціони досить багато ми спілкуємося, особливо, коли мова іде про великі проекти, які підтримує уряд. Тим не менше, мені здається, якщо брати загальну динаміку, то є кілька гострих питань, таких як анбандлінг по ринку газу, по ринку електроенергії. Але загалом ми в принципі послідовно виконуємо наші зобов'язання. І я дуже рада, що дійсно всі підкреслюють позитивну динаміку, тому зі свого боку ми зобов'язуємося далі послідовно працювати для виконання Україною всіх зобов'язань, взятих за договором. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ще попросив віце-прем'єр-міністр короткий коментар.

КІСТІОН В.Є. Буквально як на два слова. Я би хотів би, от, я так упустив в своїй інформації питання досить гостре, яке чутливе, як анбандлінг, про що говорили пані Наталя.

Я хотів би довести інформацію, що уряд визначився з моделлю реформування від'єднання транспорту від НАК "Нафтогазу", прийнявши постанову Кабінету Міністрів за № 496. У відповідності до цього порядку, який затверджений даною постановою, уряд послідовно рухається.

Хотів би звернути увагу, що в даному порядку уряд чітко визначив, на кого покласти відповідні завдання, хто займається анбандлінгом. Це Міністерство енергетики та вугільної промисловості і Міністерство економіки, це центральні органи виконавчої влади, яких уряд уповноважив приймати, готувати і приймати відповідні рішення. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дмитро Володимирович, будь ласка. Потім, колеги, можливо, хтось хоче.

Будь ласка.

ВОВК Д.В. Дякую за запрошення. Дуже цікавий звіт, я вже третій звіт такий слухаю. Приємно бачити, що є прогрес. І хотів би подякувати секретаріат Енергетичного товариства за те, що здійснюється постійний аналіз документів. Ми регулярно звертаємося за підтримкою, в тому числі і звернулися за проведенням аудиту, сподіваємося, що він до кінця року, як зазначено презентацією, можливо, буде завершена.

Я хотів задати два питання. Перше питання стосується ринку газу. Один з пріоритетів визначено

..... і методології прийняті. Чи маєте ви на увазі запровадження добувого балансування, які ми вже запустили як проект, і побачили ваші коментарі, пропозиції, продовжуємо працювати? Це перше питання.

І друге питання. Чи підтримується секретаріатом Енергетичного співтовариства перехід від тарифоутворення для природних монополій, для дистрибуції Cost-plus до стимулюючого тарифоутворення на базі регульованої бази активів? Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, члени комітету, є бажання...

..... . Є ще питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, питання. Будь ласка.

..... . Можу зробити це англійською мовою. Перше запитання. Дякую вам за підтримку, за початок аудиту.

І два питання. Це просте питання. На газовому ринку є пріоритет стосовно ухвалення кодів і методик. На даний момент ці коди вони затверджені. Методики також вже існують. Є питання в тому, чи ми повинні зосереджувати свої зусилля запроваджувати балансування. Як ви знаєте, ми почали вже. Чи можемо ми перефразувати ці пріоритети на добовий балансування.

..... . Ви зараз змінюєте свої коди, так?

..... . Вони не існують, але є два на даний момент, два різні погляди на це. Одне від "Нафтогазу", другий погляд від регулятора. Ви зараз в процесі цього. Ви повинні завершити цей процес якнайшвидше, ось

таке посилання, ось таке повідомлення, більше нічого. Ми перефразуємо для нас.

_____. Друге питання стосується, чи ви підтримуєте нашу думку на основі регулятора?

_____. Це не так-то легко відповісти на це запитання, сказати так чи ні. Але для політиків також це важливо.

У нас є подібне запитання дуже політичне і дуже таке чутливе в Молдові. Ось чому ми вирішили розробити такі стратегічні документи стосовно того, як створити належний тариф. Ми задіяли деяких експертів, які завершили вивчення і ці вивчення були опубліковані, оприлюднені в наступні дні в Інтернеті на веб-сторінці. Є 10 або 11 елементів, це не тільки на основі стимулів, це не тільки стосується амортизації і так далі. Але там є 11 елементів, яких потрібно дотримуватися при розробці. Із цього вивчення, у нас було менше ніж один місяць, менше ніж за один місяць ми запропонували невеликий документ, який ми називаємо стратегічний документ як розробити тарифи. Звичайно вам не потрібно дотримуватися цього, це тільки як методика, тільки як пропозиція, але це буде корисно, тому що регулятор в Молдові має ті самі проблеми, як і ви. І ми розробимо це, якщо це допоможе вам, не тільки вам, а також регуляторам в регіоні. Для переробки належного розробки методики щодо тарифів.

_____. Дуже вам дякую. Я хотів би прокоментувати.

Ми зараз це переробляємо протягом трьох років, у нас є три види документів. Сподіваюсь, що після того як ваш документ буде оприлюднено, ми зробимо додаткову таку перевірку, і нам тоді потрібно буде якість сприяння. Тому ми відповідь так або ні.

_____. Дякую вам дуже. Я думаю, що так. Так і як.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я дозволю собі, бачу одну підняту руку своїх колег, одну. Ще є бажані щось прокоментувати? Тоді я прошу пані Вікторію, і потім будемо підводити ризику, враховуючи те, що деякі колеги прийшли, а деякі пішли, тобто ми можемо тепер підводити ризику і завершити роботу сьогоднішнього засідання комітету.

ВОЙЦІЦЬКА В.М. Дуже дякую, пане Копач.

В мене є два питання. Перше стосується відокремлення того, що відбувається у нас в відокремлення "Нафтогазу". Як вам чудово відомо, "Нафтогаз" вирішив, скажімо, започаткувати відділення, в якому буде активи "Укртрансгазу". Чи можете ви прокоментувати стосовно того рішення, що було прийняти або можете ви сприяти, скажемо, негайному виконанню програми анбандлінгу.

..."Нафтогазу", чи ви підтверджуєте, що такими діями... Тобто це перший блок питань, який стосується..... після отримання відповіді на це питання.

КОПАЧ Я. Дуже дякую, буде більш тривала відповідь, скажемо так.

Отже, Україна вирішила, коли був прийнятий Закон про газовий ринок, Україна вирішила включити до цього закону можливі дві моделі анбандлінгу, тому що були три можливі варіанти, але ви вирішили відмовитися з самого початку.

Цей варіант, це незалежний оператор передачі, "Укртрансгаз" залишиться компанією "Нафтогазу". І є два інших можливих, це, так би мовити, говорити анбандлінг власності, це буде, скажімо, Міністерство енергетики, а інші всі ті, що стосуються активів енергетичних, активів енергетики, будуть ними управляти інші органи. "Енергоатом" має вийти з цього кола, "Центренерго", "Укргідроенерго", вони виходять, так би мовити. І, оскільки сенс чи, той, хто приймає рішення стосовно

інфраструктури, зараз має вплив на генерацію. І міністерство, і уряд вирішили, скажімо, взяти такий варіант власності і це означає, це те саме буде стосовно "Укренерго", тобто власності. "Укренерго" і оператори передачі газу, вони будуть підпорядковані Міністерству енергетики і вугілля, всі інші вони йдуть, так би мовити. Як пан казав, що резолюція 4.1.6 була прийнята, яким чином це буде реалізовуватися, імплементуватися, а потім почалися проблеми.

"Нафтогаз", я не знаю, якимось чином можу їх зрозуміти, але це не причина, це не вибачення для них. "Нафтогаз" став прибутковою компанією, дуже гарно їм управляють всі, але багато доходу від транзиту надходить. Це і зробило їх прибутковою компанією, тому що від ... йде в "Нафтогаз", але не поступає до "Укртрансгазу", або невеличка частка доходить тільки до них. І саме тому це одна із причин чому "Нафтогаз" настільки успішна компанія. І я вважаю, що безумовно кожен хоче бути керівником успішної компанії – це нормально. А з іншого боку уряд вирішив встановити нового оператора передачі це буде ... мав стати до ладу, чесно почати працювати, він не став, це не оператор системи трансмісії в передачі. У нього немає достатньо необхідних ресурсів, немає суттєвого значення такого роду як оператор. Що відбулося далі?

Є дві команди: одна в міністерстві, друга в "Нафтогазі", які не дуже гарно між собою співпрацюють, чи комунікують як говориться. Але всі знання, яким чином створити такого оператора системи трансмісії, це "Укртрансгаз" і "Нафтогаз", їм належить ці знання, чи є такі знання.

Я закликаю... я закликав керівництво "Нафтогазу" ще більше року тому, я сказав, допоможіть уряду створити оператора систем передачі. Тоді ви можете встановити таку бізнесову одиницю, яка забезпечує функціонування такої системи. Не треба створювати нову якусь компанію, тому що сенс встановлення, це щось нове. Тому що ви знаєте, що є, скажімо, претензії з боку Причорноморського... Ви не знаєте, що буде, який буде законним, так би мовити, наслідувачем оператора... І вони казали, що

це має бути І "Укрнафтогаз", його керівництво, скажімо, вирішило рік тому..... нещодавно, скажімо, створити таку бізнесову одиницю. І як на мене, це позитивний крок, тому що не буде просто передаватись на бік Він ніколи не зможе стати новим, таким новим оператором, тому що ви, Верховна Рада, вирішили, що у вас не буде такої моделі. Що стосується передачі, я не знаю, чи це був такий намір їх, чи ні, але ми знаємо, що не буде, не буде сертифіковано чи ліцензійоване ані паном Вовком, або ані секретаріатом. А має бути сертифікація видана з боку секретаріату новому такому оператору. Він мав бути тільки така, скажімо, відділення, яке буде стосуватися, відповідатиме питанню.

І в цьому розумінні це гарно, це позитивний крок, це допомагає уряду у цьому напрямку. І тому ваше питання, яким чином я оцінюю, – я оцінюю це позитивно, якщо буде розглядатися в цьому контексті це питання. Я сподіваюсь, що я правильно це зробив. Тільки що "Нафтогазом" було подано як виконання вимоги про анбандлінг.

_____. Ми всі знаходилися в розумінні, що це не є виконання вимоги анбандлінгу. (*Промова іноземною мовою*)

КОПАЧ Я. Ні це один із тих кроків, який може допомогти в цьому розумінні. Але анбандлінг багато різних кроків передбачає, як я вже казав. Ви маєте прийняти так званий Закон про анбандлінг, про відокремлення, який має зробити поправку принаймні в п'ять інших законів. І це стосується правки Атоменерго, інших міністерств економіки, це інший крок.

Далі. Розробити перелік активів, це є один з більш спірних, це підземні газосховища і так далі. Багато, багато кроків, які передбачаються процесом анбандлінгу. А створення такої філії може бути одним із кроків, але тільки одним із багатьох кроків. Багато речей треба зробити.

І кінець кінцем процес сертифікації потрібний, який буде проходити через, скажемо, Національний комітет... енергорегулюючий комітет. І

....., тільки всі вони стосуються анбандлінгу, не тільки цей крок конкретно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, будь ласка, пан Підлісецький.

ПІДЛІСЕЦЬКИЙ Л.Т. Дуже коротке питання. Те, як Наталя Бойко сказала, що сьогодні затверджений національний план по викидах. І відповідно виникне питання фінансування того, виконання того плану. Яка ваша позиція, хто має фінансувати в новій моделі ринку, а також і в існуючій ще моделі ринку, чи це має фінансувати безпосередньо власники генерації, які повинні виконувати свої зобов'язання, чи це має бути фінансування за рахунок якихось інших програм, чи там держбюджету, чи в кінцевому випадку покладено в тариф і за рахунок тарифу, який покладається на всіх людей. Ваша позиція. Дякую.

КОПАЧ Я. Знову-таки дух закону лібералізованого ринку полягає в тому, що кожний інвестор або кожний власник має фінансувати свої капіталовкладення сам по собі. І всі, скажімо, ті, хто володіє ТЕЦ, скажемо, має реконструювати ці ТЕЦ, скажімо, за свої гроші, це основна думка, ідея.

Європейський Союз, АКІ або країни-члени, у них є можливість допомогти дещо, якщо вони приймуть таке рішення, але це не обов'язково. Деякі країни вирішили використовувати спеціальні положення в директиві, які дозволяють надати конкретну підтримку, скажімо, десь на 15 відсотків енергетичним джерелам енергії, так би мовити всередині, в конкретних країнах. Тобто у них є спеціальні тарифи, які вищі за ринкові ціни для таких джерел. Безумовно, хтось має платити кінець кінцем, кінцевий споживач, скажімо. Але це має бути виправдано, має відповідати державним інструкціям. Це не дуже легко щось робити, те, що буде перевищувати все інше, так би мовити, на горі знаходитися.

Деякі речі, те, що трохи якась допомога, трохи можливо, але в основному реконструкція має бути головною біллю саме власників, володарів цих, скажімо, цих ТЕЦ або інших об'єктів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хочу підвести певний підсумок, і я дозволю собі від імені народних депутатів, від імені уряду, від імені регулятора щиро подякувати секретаріату і пану Копачу за дуже послідовну, системну і глибоку співпрацю по реформуванню енергетичного сектору України і за сьогоднішню презентацію наших плюсів і наших мінусів за останній рік. Це була дуже об'єктивна така презентація, і, відверто кажучи, мені достатньо приємно, що вона була значно в більш позитивному кольорі, ніж в негативному. Я також хочу ще раз подякувати представникам уряду, пані Олені Зеркаль, заступнику міністра закордонних справ і Дмитру Володимировичу Вовку, керівнику НКРЕ, за те, що не просто прийняли участь, а працюють з нами до логічного завершення.

Ще раз, пані Олена, вибачте, що я на початку зробив помилку, але, відповідаючи, можливо, на ту критику, яка була з боку пана Копача, ще раз хотів би звернути увагу на те, що Україна останні три роки як мінімум по дуже багатьох напрямках реформування рухається надзвичайно великими темпами.

Великий і високий темп він, на жаль, передбачає і помилки, і те, що якісь речі ми не встигаємо після цього доопрацьовувати. І прийнявши ключові законопроекти, про які ми вже сьогодні говорили, я вважаю, що стратегічною позицією це є імплементація прийнятих Верховною Радою законодавчих актів для їх імплементації і для того, щоб вони почали працювати і виконували ті місію і ті функції зараз яких Верховна Рада їх проголосувала.

Я хотів би також наголосити, що у нас є певні обмеження дуже серйозні, але ми їх відчуваємо і тоді, коли говоримо, наприклад, про проблеми анбандлінгу "Нафтогазу", наприклад, це Стокгольмський процес,

який, ми сподіваємося, може дати якесь рішення до кінця цього місяця. І тоді можна буде більш швидкими темпами йти вперед по реформуванню "Нафтогазу". А, якщо цього рішення не буде, то це також буде стримуючим фактором, який не дасть нам можливість робити анбандлінг і для "Укренерго" і для інших інституцій державних. Тому що філософія і державний анбандлінг він повинен бути уніфікований. Не можна робити філософію анбандлінгу для "Нафтогазу" одну, а для "Укренерго" іншу, а для Гідроенерго, умовно кажучи, іншу. Філософія має бути однакова. Дуже важлива проблема про яку ми сьогодні не говорили, але яка для нас є кардинально важливою, це все-таки продовження транзиту російського газу по території України. І це також ми розглядаємо в контексті реформування "Нафтогазу", залучення стратегічного інвестора в контексті тих директив, які сьогодні працюють в країнах Європейського Союзу, і співпраця з нашими країнами.

Я думаю, що рішення, таке рішення комітету, я думаю, було би правильним, ми з пані Вікторією і з Львом Теофіловичем Підлісецьким на цю тему говорили і з паном Лопушанським. Я думаю, що нам потрібно було б провести окрему дискусію по ситуації, по анбандлінгу "Нафтогазу". Можливо, в такому спокійному, дуже сконцентровано професійному вигляді, без емоцій, без політичних там дискусій, але розглянути, що у нас є правда що у нас неправда, що потрібно для того, щоб ринок був прозорий, конкурентний і правильний, і звідки появилася, образно кажучи, модель вертикально інтегрованої системи з побажаннями вийти на IPO там в 20-му році, і як це може вплинути взагалі на процес, який відбувається в реформуванні енергетичного сектору України.

Я думаю, це один круглий стіл, до речі, пан Коболев також звертався з проханням провести таку дискусію на площадці комітету. Я думаю, що ми знайдемо можливість сейчас для того, щоб професійно підготувати і провести цю дискусію.

І крім того, сьогодні, коли ми говорили про роздрібний ринок природного газу, і сьогоднішнє рішення уряду про монетизацію нарівні комунальних підприємств. Я думаю, нам би потрібно було провести дуже серйозну дискусію також про монетизацію, верифікацію, і взагалі систему поетапність монетизації субсидій, щоб ми чітко розуміли і усвідомлювали, да. Що у нас починає, яка модель працювати з 01.01.18 року. Коли ми переходимо найбільш конкуренту модель, і в який спосіб роздрібний ринок природного газу у нас би почав більш ефективно і швидко працювати.

І крім того, я ще раз хотів би наголосити на тому, що ми чітко розуміємо і усвідомлюємо відповідальність. У нас є великий пакет законопроектів, який сьогодні пройшов комітет, який знаходиться вже в залі українського парламенту, і ми очікуємо обіцяного чергового дня енергетичних законів для голосування. Але я думаю, що от спільно з нашими колегами, з членами комітету, з народними депутатами, спільно з урядом, можливо, ми його скоректуємо для того, щоб, враховуючи, що у нас є звіти і побажання, послідує кроки по імплементації і директив Третього енергетичного пакету і вже нових завдань, які стоять перед Україною, можливо, скоректувати для того, щоби 2018 рік і з точки зору імплементації законів, і з точки зору прийняття нових законодавчих актів, принаймні був не менш ефективним, ніж той рік, коли ми підводимо висновки якісь і щоб ми чітко усвідомлювали, що потрібно рухатись вперед в цьому напрямку.

Тому я ще раз, пан Копач, щиро вам дякую за серйозну співпрацю, за допомогу, за підтримку. Дякую і уряду. Дякую і нашому незалежному регулятору за розуміння, за дискусію. Дякую своїм колегам.

І зустрінемося на нових засіданнях комітету і на нових круглих столах. Дякую.